

Ramon Enrich i Lluís Jubert, Palma de Mallorca, estiu 93.

ESPai GRÀFIC

NARCÍS COMADIRA

Espai gràfic. Espai. No pas taller, ni estudi ni obrador. Espai. I gràfic, perquè en aquest espai s'hi treballa amb la lletra i amb la imatge. Amb una lletra i una imatge bàsicament destinades a la reproducció plana, impresa. Espai gràfic, doncs. Però aquest espai no designa solament l'espai *on* es treballa sinó també, i més exactament, l'espai *que* es treballa. I és que Ramon Enrich i Lluís Jubert saben que la lletra i la imatge poden crear espai, poden modificar-lo, qualificar-lo, quan algú els ho indica amb bones formes.

La lletra mata, s'ha escrit. I és veritat, si la lletra està mancada d'esperit. Un bon grafista sap introduir esperit a la lletra, sap remarcar el seu sentit, sap servir-lo, sap cridar els passants perquè es fixin en aquest sentit. Fins i tot, un bon grafista, un bon dissenyador gràfic, sap corregir el sentit de la lletra quan aquest és obvi o banal. Sap redimir la lletra d'aquesta obvietat i aquesta banalitat i tornar-la a la seva dignitat fundacional de portadora de significat i d'instrument d'intercanvi social.

Una imatge val més que mil paraules, també s'ha escrit. Però no és pas veritat, així d'entrada. Sovint, una imatge necessita les paraules per entendre's, per encendre's. Ni que sigui una sola paraula. La veritat és que la plenitud de la comunicació es fa en la conjunció perfecta d'una imatge i una paraula, d'unes imatges i unes paraules. Les paraules són les encarregades d'acotar els límits vagues de les imatges, que solen tendir a múltiples i diverses significacions. La paraula els dona

forma. I la forma, les formes, les bones formes, són la base fonamental de tot disseny.

El món és caòtic. La primera bona forma de tot disseny és la que creu en la possibilitat d'ordenació del caos. La forma és una ordenació del caos. I per ella mateixa és plena de sentit. La forma no és un embolcall, és un esquelet, no és un vestit, sobretot és múscul. La forma és la carn del sentit. La forma és el cos del sentit. Sense forma no hi ha sentit. I el disseny d'Espai Gràfic sap donar forma perquè té una intuïció certa de la llei secreta de la composició.

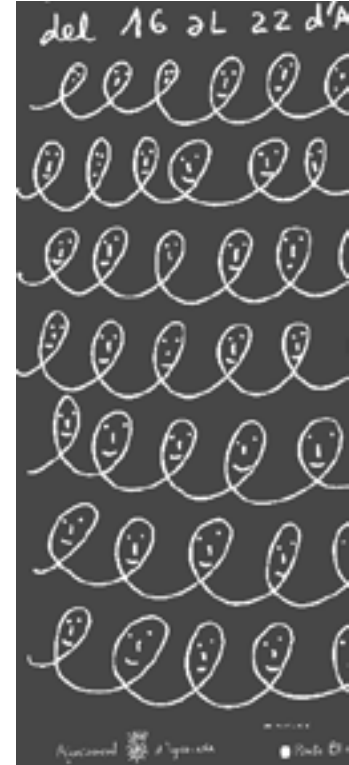
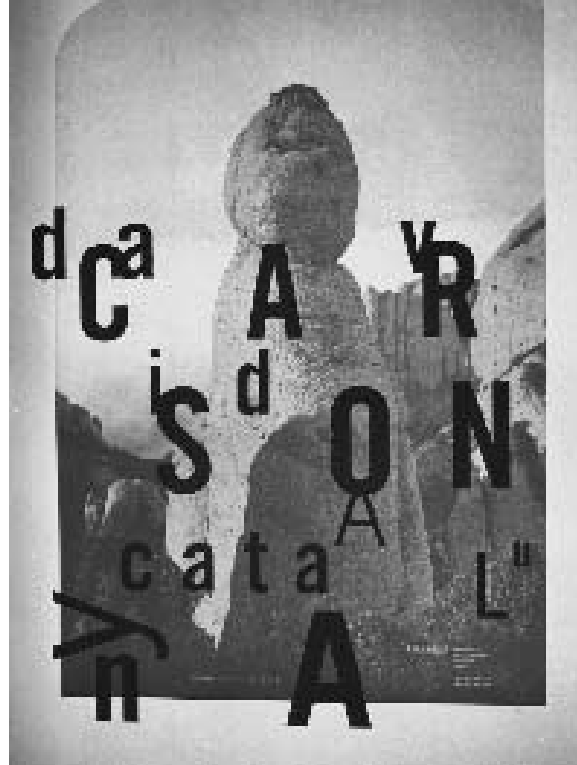
Ara fa quinze anys del començament d'Espai Gràfic i, quan repassem els seus treballs, ens adonem d'una constant profunda –encara que a Ramon Enrich i a Lluís Jubert els pugui semblar que moltes coses que han fet el temps se les ha menjades o, com a mínim, els ha xuclat la sorpresa d'uns plantejaments novells–, i aquesta constant profunda és la unitat de batec que s'hi amaga: el desig constructiu d'unes formes al dia, innovadores, però també capaces de durar. Flexibilitat i resistència, com en un bon cuir, una pell ben adobada. I no seria pas estrany que aquesta metàfora tan igualadina que se m'ha acudit davant d'una història de disseny gràfic exemplar els hagués inspirat per a buscar un nou espai per fer-ne l'Espai Gràfic d'una segona etapa que comença. S'han instal·lat en una vella adoberia. I això, aquest gust, gairebé aquesta tossuderia per salvar el passat que els ha fet, és un indicatiu d'una altra de les seves bones formes: la implicació en una modernitat que no oblidia les arrels.

Passa el vell rec a tocar les parets del nou espai d'Espai Gràfic. Més enllà, el riu i, encara, el verd que creix a la terra. A sota mateix, sostenint aquest espai, les voltes de l'adoberia antiga, tines, pous, estris i eines dels quals no en conec el nom. I encara l'ombra d'un alè de fortor. Els *vells* oficis s'intriquen amb els *bells* oficis, el passat dóna sang de memòria i d'empenta al present i aquest present és una aposta decidida de futur. Així es fa la història.

NARCÍS COMADIRA I MORAGREGA (Girona, 1942) Poeta, pintor, dramaturg i traductor. El 2003 va agrupar la seva obra poètica dels anys 1966-2002 en el volum *Formes de l'ombra*. Els seus darrers llibres són *Camins d'Itàlia* (2005) i *Forma i prejudici. Papers sobre el noucentisme* (2006).

UN AMIC DE LA PARELLA

MIQUEL CALÇADA I OLIVELLA

“*El més important a l’hora de concretar formalment una paraula, o una riulla, és ser generosos amb l’espai que les envolta*”. Aquesta frase, pronunciada fa trenta-cinc anys per un dels germans Tonetti –concretament en Pepe– i escoltada incomprensiblement de forma simultània per en Lluís (Igalada, 1959) i per en Ramon (Igalada, 1968), es convertí en un raig de llum que indefectiblement orientaria per sempre més llurs vides. Com si es tractés d’un far, la claredat que desprenia la frase suara esmentada aconseguí que ambdós nois –aleshores uns vailets– sentissin per primera vegada aquella fiblada dolça que només una vocació coneguda a l’avançada és capaç de provocar.

Vaig conèixer aquest tàndem de forma ben casual, gairebé anecdòtica. Reconec que sempre he tingut una certa recança a l’hora de reflectir en paper tot allò que la meva ment ha dibuixat. Així és que, quan es va tractar d’editar un anuari de les activitats de les nostres ràdios, em vaig trobar desorientat sobre el tipus de paper on s’havien d’imprimir els continguts, la tipografia, la composició dels textos, les mides... En fi, la compaginació. L’entranyable amic Monzó, autor del logotip “Flaix”, va ser, com sempre, encertat i expeditiu. “*Demana la Revista d’Igalada, fulleja-la i mira qui l’ha feta*”. D’entrada haig de confessar que no se m’hauria acudit mai pensar en Igalada com un dels punts que conformen una imaginària ruta del disseny. Però ho és. Gràcies en primer lloc a l’amistat d’aquests dos igualadins –amb la

qual m’honoren– i després a la unió de les seves capacitats.

Si bé en un principi tots dos feien de tot, ja fa temps que cadascun va trobar l’àmbit on se sentia més còmode. Segurament l’experiència d’en Lluís en el món de la impressió i l’embalatge –*packaging, crec que en diuen*– va fer que tingués cura de tots els processos pels quals ha de passar indefectiblement qualsevol idea. En Ramon, per altra banda, haurà hagut de transformar la xerrada prèvia amb el client –*briefing, em sembla que l’anomenen*– en la idea plàstica final. I tot això per tal d’aconseguir aquella atmosfera d’elegància amb un punt de provocació.

Ara, passats els anys, canvien de local donant una altra utilitat a un vell recinte fabril que n’ha vistes de tots colors. Amb una il·lusió renovada, *Espai Gràfic* enceta una nova fase per continuar gestionant el misteri de la gràfica. En Lluís i en Ramon poden aconseguir transformar l’enginy de llur estudi en un petit món d’il·lusió i fantasia, talment com sota la carpa d’un circ i durant tantes funcions havien aconseguit llurs ídols: els germans Tonetti, *em sembla que es deien*.

MIQUEL CALÇADA I OLIVELLA (Sabadell, 1965).

Exfumador català i empresari radiofònic del Grup Flaix. Creador d’un estil propi de fer ràdio i televisió, director i presentador d’*Afers Exteriors*. En l’antigor va ser la primera veu que vam escoltar per Catalunya Ràdio. També fou el responsable de programes com *Pasta Gansa*, *Persones Humanes* o *Mikimoto club*. Durant els anys de recorregut, s’ha mantingut fidel i compromès amb la seva nació.

Espai Gràfic neix a Igualada l'any 1990. Engega el projecte **Lluís Jubert** (Igualada 1959). Autodidacte, de molt jove comença a treballar en el món de les arts gràfiques i adquireix una formació tant en processos de creació com en aspectes tècnics. Després de desenvolupar-hi tasques durant quinze anys, decideix tirar endavant un estudi gràfic. Un any més endavant coneix el **Ramon Enrich** (Igualada 1968), llicenciat en Belles Arts i diploma d'arts gràfiques del Gremi d'Arts Gràfiques de Catalunya. Un treball conjunt per a uns establiments d'alimentació fa possible que tots dos complementin els seus coneixements i decideixin seguir compartint projectes i tirar endavant fins arribar al que avui és **Espai Gràfic**.

Actualment l'estudi el formen, també, la **Judit Gil**, dissenyadora gràfica, i la **Joana Bisbal**, informàtica i administració. Compten amb la col·laboració d'altres professionals i col·laboradors per resoldre encàrrecs concrets.

Mencions Premis Barcelona de Grafisme i Comunicació Municipal a Catalunya

Accèssit i diploma bronze, 1994 i 1995
Premi al millor conjunt d'obres presentades, 1995

Diplomes Premis Anuària en reconeixement a la qualitat del disseny gràfic

Millor campanya publicitat, 1995
Millor publicació periòdica, 1997
Millor publicació periòdica, 2000

Millor manual d'instruccions d'utilització, 2001
Millor publicació publicitària, 2002
Millor publicació periòdica, 2002
Premi Arrel de Publicacions Municipals, 1997

Selecció Laus, 1998

Han participat com a membres del jurat en el **Premis Barcelona de Grafisme i Comunicació Municipal a Catalunya**, 1996 i en el **Premis LAUS** en l'edició del 2002.

Han presentat els treballs realitzats per a la **Universitat Autònoma de Barcelona** en els **Cursos de Verano de la Universidad de Castilla-La Mancha**, *Gràfica aplicada a campañas de la Universidad*. Cuenca, juny de 2001.

Participació en les **Jornades de la Setmana Cultural de Escola Superior de Disseny de Barcelona, Bau**. *Estudis perifèrics*, Barcelona febrer 2001.

Dos dies de treball litogràfic amb el David Carson als tallers del litògraf **Alain Chardon, Quadrat 9**. Barcelona, 2002. El treball forma part de la Mostra i Catàleg *Sin Límites. Visiones del Diseño Actual*, Zaragoza i Gijón, 2003.

La Brownie 1900

Leica 1A 1929

Brownie n. 2 Beau 1930

Purma Special 1937

Nikon F 1960-1969

Leica M3 1954

Rolleiflex 2.8F 1965

Hasselblad 500 1972

Olympus Trip 35 1968

Polaroid SX-70 1972

Olympus μ Zoom 1993

El primer dia que una càmera analògica (CA, a partir d'ara) es va trobar davant d'una càmera digital (DI, a partir d'aquí), se la va mirar atentament. Pel davant, pels costats, per dintre... Li va somriure amb educació i va tornar al seu prestatge privilegiat de l'estudi. Allò, per a ella, no representaria mai cap amenaça, el seu lloc en el món de la fotografia no corria cap perill, podia estar tranquil·la. Les DI potser es farien un lloc a les redaccions dels diaris i en algunes famílies poc primmirades amb els records gràfics. Però, als estudis dels fotògrafs, ni entrar-hi! Mai no aconseguirien la qualitat de color de les CA, ni fer invisible el gra, ni tants altres atributs que elles, amb tants d'anys i esforç, s'havien guanyat. I a més, com volien competir amb les CA si no sabien què era un teleobjectiu? Ni tan sols un zoom? Conclusió: la captació del món amb totes les seves formes, colors i matisos seguiria en mans de les CA!

Ha passat el temps. Les DI han avançat, s'han perfeccionat i, amb més celeritat de la que elles mateixes haurien somiat, han entrat a tot arreu. Als estudis dels fotògrafs també. Queden pocs detalls per conquerir. Mentrestant, les CA agonitzen tristes esperant el seu final.

Aquest matí, una jove DI ha entrat a l'estudi i, sense prepotència ni esperit de revenja (senzillament, les coses han anat així), ha volgut immortalitzar aquestes CA, petits tresors de la imatge, que apareixen als separadors d'aquest número de la *Revista d'Igualada*.

Agraïm la col·laboració d'Antoni Pons en mostrar-nos la seva col·lecció de càmeres que apareixen en les separates. Fotos: Lluís Jubert, Espai Gràfic. Els models que es reproduïen en aquestes pàgines són del llibre, *El disseny del segle XX*. Text: Maria Enrich, abril 2006.